

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

250748

วิธีนึ่งปลาขึ้นเหนียวถนอมแบบเครื่องประดับในจังหวัดเชียงใหม่

ณิชนก ไชยคุ้ม

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กุมภาพันธ์ 2555

๖๐๐๒๕๕๘๗๐

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

วิธีแห่งอาชีพนักออกแบบเครื่องประดับในจังหวัดเชียงใหม่

ฉิมกมล โพธิ์แก้ว

วิทยานิพนธ์นี้เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาอาชีวศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
กุมภาพันธ์ 2555

วิธีแห่งอาชีพนักออกแบบเครื่องประดับในจังหวัดเชียงใหม่

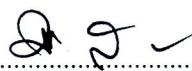
ณิชกมล โพธิ์แก้ว

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

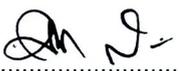
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

.....

รองศาสตราจารย์วันชัย เพ็ญแดง

รองศาสตราจารย์มัญญู สุดีคา

.....กรรมการ

รองศาสตราจารย์มัญญู สุดีคา

.....กรรมการ

อาจารย์ ดร.นพัต อัคราภรณ์

10 กุมภาพันธ์ 2555

© ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ มนูญ สุติศา ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้โอกาส ให้เวลา ให้คำปรึกษา แนะนำ แก้ไขปัญหาการทำวิจัย ผู้วิจัยต้องขอกราบขอบพระคุณในความเมตตากรุณาของท่านเป็นอย่างสูง

กราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์วันชัย เพ็ญแดง ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นประธาน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ในการสอบวิทยานิพนธ์

กราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์มนูญ สุติศา และอาจารย์ ดร.นันท อัสภรณ์ ที่ให้ความกรุณาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

กราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยครั้งนี้

กราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.ภาณุพงศ์ จงชานสิทโท และอาจารย์ดร.ณ สุทธิภบาล ที่ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ

กราบขอบพระคุณ Mr. Emmanuel Gerardin คุณกัญชนก บุญยอ คุณวรพจน์ หนุ่มศรี คุณภาวิน พักตั้ง คุณนิลุบล บุญเป็ง คุณจักรกริช กุลฉาววงศ์ คุณปัฐกร วรกฤษฎกุล ที่ให้ความกรุณาในการสัมภาษณ์เรื่องอาชีพนักออกแบบเครื่องประดับ

สุดท้ายนี้ กราบขอบพระคุณ บิดา มารดา และบุคคลในครอบครัว ที่สนับสนุนให้ผู้วิจัยมีโอกาสได้รับการศึกษาจนถึงระดับนี้ คุณความดีของการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาขอมอบไว้แด่บุพการีที่ได้ให้การอบรมเลี้ยงดูและคอยให้กำลังใจ รวมไปถึงเพื่อนร่วมสาขาวิชาทุกท่านที่คอยห่วงใยเสมอมา ที่ได้ให้การช่วยเหลือทางด้านการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ และให้กำลังใจแก่ผู้ศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ตลอดระยะเวลาที่ทำการศึกษาค้นคว้า

ณชกมล โพธิ์แก้ว

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	วิธีแห่งอาชีพนักร้องแบบเครื่องประดับในจังหวัดเชียงใหม่
ผู้เขียน	นางสาวณิชนมล โพธิ์แก้ว
ปริญญา	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (อาชีวศึกษา)
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์มณูญ สุติศา

บทคัดย่อ

250748

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอาชีพนักร้องแบบเครื่องประดับในจังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้ประกอบอาชีพนักร้องแบบเครื่องประดับ จำนวน 6 คน ช่างผลิตเครื่องประดับ จำนวน 2 คน และเจ้าของกิจการ จำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการเขียนพรรณนาเชิงวิเคราะห์โดยใช้ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

ผลการวิจัยสรุปว่า อาชีพนักร้องแบบเครื่องประดับ เป็นอาชีพที่ถูกเลือกให้เหมาะสมกับความถนัดและความต้องการของตนเอง โดยอาศัยปัจจัย 1) ด้านบุคคล 2) ปัจจัยด้านงาน และ 3) ปัจจัยด้านการจัดการของอาชีพ ซึ่งเป็นวิชาชีพเฉพาะสำหรับบุคคลที่มีความถนัด ความเชี่ยวชาญในการคิดสร้างสรรค์ และความชำนาญด้านการออกแบบเครื่องประดับการร่างแบบ การวาดแบบ รวมถึงมีความรู้ด้านกระบวนการผลิตเครื่องประดับ นักร้องแบบจบการศึกษาสาขาที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมอัญมณีการเลือกประกอบอาชีพนักร้องแบบเครื่องประดับจึงตรงกับสายงาน ส่งผลให้การทำงานมีประสิทธิภาพ จากพื้นฐานความรู้ที่ได้ศึกษามา ทำให้นักออกแบบเครื่องประดับจึงมีความเข้าใจ ในกระบวนการ ขั้นตอนในการผลิตเครื่องประดับ

กระบวนการออกแบบเครื่องประดับขั้นตอนการกำหนดแผนงานว่าต้องการผลิตเครื่องประดับประเภทใด โดยพิจารณาจากความต้องการของลูกค้า งบประมาณที่ใช้ วัสดุที่ใช้ และกระบวนการผลิต เป็นขั้นตอนการตีโจทย์ และกำหนดแผนการดำเนินงานตามขั้นตอนการออกแบบ 1) การศึกษาข้อมูล 2) การสร้างแนวคิด 3) การร่างแบบ และ 4) การวาดแบบ ด้วยมือ หรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์

นอกเหนือจากนักออกแบบที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการออกแบบเครื่องประดับ รวมถึงกลุ่มผู้ที่ทำงานร่วมกับนักออกแบบเครื่องประดับ กล่าวคือ เจ้าของกิจการที่ต้องวางแผนการ

ออกแบบเครื่องประดับตามความต้องการของลูกค้าร่วมกัน และช่างผลิตเครื่องประดับที่ต้องรับงาน
ต่อจากนักออกแบบจะต้องอ่านแบบเข้าใจเพื่อการผลิตเครื่องประดับให้สมบูรณ์แบบที่สุด

การพัฒนาฝีมือนักออกแบบเครื่องประดับในด้านการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการ
ออกแบบ เพื่อความทันสมัย ทัดเทียมกับสากลกล่าวโดยรวมคือ เป็นการพัฒนาคนและพัฒนา
ผลิตภัณฑ์เครื่องประดับของไทยให้เป็นงานศิลปะที่มีคุณค่าสร้างรายได้ ยกระดับเศรษฐกิจ และ
สร้างชื่อเสียงให้กับนักออกแบบเครื่องประดับไทยสู่ระดับโลกต่อไป

Thesis Title	Professional Path of Jewelry Designer in Chiang Mai Province
Author	Miss NichkamolPhokaew
Degree	Master of Educational (Vocational Education)
Thesis Advisor	Assoc. Prof. ManoonSutika

Abstract

250748

The purpose of this research was to analyze the Professional Path of Jewelry Designer in Chiang Mai. Samples of the studies were collected from 6 Jewelry Designers, 2 Jewelry Makers and 3 Enterprise Owners. Methodology of this research had included interview with various outlets and interview data were gathered.

As a result of the research, the following were concluded; Jewelry Designer is an occupation for people who have creativity imagination, understanding of customer needs and getting a job done on schedule. It also includes the factor of imaginative design, drawing & sketching using computer program and communication between colleagues. Majority of the Jewelry designer holds a bachelor degree related to Gems and Jewelry Industry. As a result, the Jewelry Designer can then choose a suitable occupation by utilizing their skill and knowledge base on their education background. Hence, the Jewelry Designer will have a better understanding on manufacturing process when they join the company.

The design process of planning and getting a job done is based on choosing a suitable jewelry require for production, customer needs, budget, raw materials and manufacturing process. Jewelry Designer then starts by creating a concept by drawing and sketching.

Jewelry Designer can't get the job done alone without any teamwork. That's why the process involves coordinating with the enterprise owner for work planning, communicating with colleagues and Jewelry Maker understanding before finally making the jewelry.

250748

Skill development of Jewelry Designer also includes using modern computer program and technology to speed up efficiency and detailing on design. It includes improving skills and quality of the product design, making jewelry manufacture in Thailand more valuable, boosting the economy and giving Thai Jewelry Designer recognition around the world.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
ขอบเขตการศึกษา	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	3
ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
เครื่องประดับ	5
การออกแบบเครื่องประดับ	11
อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทย	21
มาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ สาขาช่างเครื่องประดับ	36
องค์ความรู้เกี่ยวกับอาชีพงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	40
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	53
ข้อมูลและแหล่งข้อมูล	53
กลุ่มศึกษา	53
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	54
การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	54
การเก็บรวบรวมข้อมูล	55
การวิเคราะห์ข้อมูล	55

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	56
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบอาชีพ	56
ตอนที่ 2 การเลือกอาชีพของนักออกแบบเครื่องประดับ	57
ตอนที่ 3 กระบวนการออกแบบเครื่องประดับ	62
ตอนที่ 4 การพัฒนาฝีมือ	73
ตอนที่ 5 ปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน	74
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	75
สรุป	75
อภิปรายผล	78
ข้อเสนอแนะ	80
บรรณานุกรม	81
ภาคผนวก	83
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์บุคคลากรเป็นผู้เชี่ยวชาญ	84
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิจัย	86
ภาคผนวก ค แบบสัมภาษณ์	90
ภาคผนวก ง รายนามผู้ให้สัมภาษณ์	93
ภาคผนวก จ สถานประกอบการอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ	95
ประวัติผู้เขียน	99

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 มูลค่าการส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับไทยระหว่างเดือนมกราคม- ธันวาคม ปี 2552 และ 2553	25
2 มูลค่าการส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับไทย (ไม่รวมทองคำ) ไปยังภูมิภาคต่างๆ ปี 2553	27
3 มูลค่าการนำเข้าอัญมณีและเครื่องประดับไทย ปี 2553	28
4 มูลค่าการส่งออกสุทธิของสินค้าอัญมณีและเครื่องประดับไทย ปี 2553	30
5 ฐานข้อมูล โรงงานอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับจังหวัดเชียงใหม่ ที่จดทะเบียนกับสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเชียงใหม่	33

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 แสดงขั้นตอนในการออกแบบ	13
2 แสดงโครงสร้างอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ	21
3 แสดงมูลค่าการนำเข้าส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับไทย ปี 2543-2553	23
4 ตลาดส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับไทยในปี 2553	26
5 แหล่งนำเข้าอัญมณีและเครื่องประดับไทยในปี 2553	29
6 ราคาเฉลี่ยทองคำในตลาดโลกระหว่างปี 2547-2554	31
7 ราคาเฉลี่ยโลหะเงินในตลาดโลกระหว่างปี 2547-2554	31
8 แบบชุดเครื่องประดับ ประกอบด้วย จี้ ตุ่มหูและแหวน (วาดด้วยมือ)	63
9 แบบแหวนทองคำขาวและทองประดับอัญมณี ที่วาดด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์	64
10 แบบแหวน (A), (B) วาดด้วยมือ หรือเรียกว่าฟรีแฮนด์; Freehand	64
11 ภาพ (ก) แบบแหวนประดับทับทิม, ภาพ (ข) แบบแหวนประดับไพฑูริย์ ที่วาดด้วยมือ หรือเรียกว่าฟรีแฮนด์; Freehand	65
12 แบบแหวนประดับทับทิม ที่วาดด้วยมือ หรือเรียกว่าฟรีแฮนด์; Freehand	65
13 ภาพ (ก) (ข) (ค) ภาพสเก็ตแหวนแฟชั่น	66
14 แบบแหวนสามมิตินี้ที่วาดด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์	67
15 แบบแหวนภาพเสมือนจริงที่วาดด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์	67
16 ขั้นตอนการออกแบบเครื่องประดับ	70